

بررسی رابطه سواد اطلاعاتی و خلاقیت معلمان مدارس ابتدائی پسرانه شهرستان سراب

هاجر فتحی نژاد سرابی^{۱*}، مریم مقدم نیا^۲

۱- کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، آموزگار مدارس ابتدائی شهر سراب (نویسنده مسئول) Sabafathi61@gmail.com

۲- کارشناسی آموزش ابتدائی، آموزگار مدارس ابتدائی شهر سراب

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر تعیین رابطه سواد اطلاعاتی و خلاقیت معلمان مدارس ابتدائی پسرانه شهرستان سراب بود. روش پژوهش از نوع مطالعات توصیفی- همبستگی و پیش بینی بود. جامعه آماری تحقیق مشتمل بر کلیه معلمان مرد مقطع ابتدائی شهر سراب به تعداد ۶۲۰ نفر که ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای گردآوری داده ها از پرسشنامه های خلاقیت رندسیپ و پرسشنامه سواد اطلاعاتی سیامک و داورپناه (۱۳۸۸) استفاده شد. داده ها از طریق ضریب همبستگی پیرسون در نرم افزار SPSS26 تحلیل شد. نتایج نشان داد بین سواد اطلاعاتی و خلاقیت معلمان رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$). بدین ترتیب، برای ارتقای خلاقیت معلمان، باید شرایط لازم را برای تقویت سواد اطلاعاتی فراهم نمود.

واژه های کلیدی: سواد اطلاعاتی، خلاقیت، معلمان

مقدمه

امروزه سازمانها برای بقا و تداوم نقش مثبت و سازنده خود نیازمند، افکار، اندیشه‌ها و نظرات نو و تازه هستند تا با دریافت دیدگاه‌های نو، بتوانند پویایی خود را تضمین کنند؛ و گرنه به زوال و نابودی محکوم خواهند شد؛ همچنان که مقاومت سازمانها در مقابل تغییرات و تحولات مختلف محیطی، موجب حذف آنها و یا کم رنگ شدن نقششان شده و حتی در ادامه قادر به حفظ وضع موجود نیز نخواهند بود. امروزه جریان خلاقیت^۱ و نوآوری در سازمان، به عنوان یک راهبرد مناسب برای تطبیق سازمانها با شرایط پیچیده محیط فعالیت خود است. در حقیقت امروزه شعار «فنا می شوید، اگر خلاق نباشید» برای سازمانها یک هشدار جدی است (الوانی، ۱۳۹۸). خلاقیت به عنوان یکی از ویژگی‌های شناختی و اساسی در انسان (داکوستا و همکاران، ۲۰۱۷) و به صورت بالقوه به ارث برده شده و هر فردی، خلاقیت را هرچند کم یا زیاد ولی به طور بالقوه در خود دارد (رانکو، ۲۰۰۴). از نظر سانتراک^۲ (۲۰۰۴) خلاقیت توانایی اندیشیدن درباره امور به راه‌های تازه و غیرمعمول و رسیدن به راه‌های منحصر به فرد برای مسائل است (به نقل از سیف، ۱۴۰۰). تایلور^۳ نیز خلاقیت را شکل دادن تجربه‌ها در سازمان‌بندی‌های تازه می‌داند (به نقل از عبدالتاج‌دینی، دلاور، احدی و بهرامی، ۱۳۹۵). گلیفورد^۴ (۱۹۵۰) پدر تحقیقات مربوط به خلاقیت بیان کرد که آنچه خلاقیت را به وجود می‌آورد، تلاش انسان برای حل مسائل و مشکلات است. بنا بر گفته روانشناسان خلاقیت، امری توسعه پذیر و با اعتماد به نفس افراد در سازمان‌ها کاملاً قابل رشد می‌باشد (به نقل از فرجی و عبدالتاج‌الدینی، ۱۳۹۹) و دارای سه بعد غیرشناختی، شناختی و انگیزشی است که بطور کلی فرآیندی را به یدک می‌کشد از آمادگی که شامل توجه دقیق و تمرکز بر رئوس مسائل تحت بررسی و شاخص‌های مختلف آن، به منظور حل مسئله است شروع؛ و به مراحل نهفتگی، اصرار و پافشاری، بینش و بصیرت و ریدگی و تحقیق ختم می‌شود (مقیمی، ۱۳۸۸). خلاقیت در سازمان‌های آموزشی موقعیت ممتازی دارد و وظایف و مأموریت‌های دشوار و حساس آموزش و پرورش، در پرتو داشتن معلمانی خلاق تسهیل گردیده و امکان تحقق می‌یابند (حیدرقلی‌زاده و عبدالتاج‌الدینی، ۱۴۰۱). معمولاً توافق بر این است که معلمان بر اساس باورهای خود رفتار می‌کنند و باورهای معلمان شیوه‌های کلاس درس آنها را شکل می‌دهد و هدایت می‌کند. باورهای معلمان در مورد خلاقیت می‌تواند بر اجرای مؤثر خلاقیت در کلاس تأثیر بگذارد با مطالعات مختلف در مورد خلاقیت که نشان می‌دهد معلمان اغلب درک روشنی از چیستی خلاقیت ندارند و عدم درک معلمان از خلاقیت به معنای عدم رشد خلاقیت در کلاس درس است (پاتستون، ۲۰۲۱؛ ایبرایوا، هلمر و کوهن میلر^۵، ۲۰۲۲). درک خلاقیت در بین معلمان برای پرورش خلاقیت در یادگیرندگان ضروری است (لی و لی^۶؛ واتسون^۷، ۲۰۱۹). پاتستون و همکاران (۲۰۱۸) ادعا می‌کند که ارتقای خلاقیت در کلاس‌های درس مستلزم توسعه درک و درک خلاقیت معلمان از طریق آموزش عملی و توسعه است. معلمانی که از خلاقیت بهره‌مند هستند، موجبات پرورش توانایی تفکر و خلاقیت دانش‌آموزان را فراهم می‌آورند و نحوه تفکر و تسلط یافتن شاگردان بر مهارت‌های فرا شناخت را آموزش می‌دهند (حیدرقلی‌زاده و عبدالتاج‌الدینی، ۱۴۰۱). افزایش خلاقیت در سازمانی می‌تواند افزایش انگیزه و رضایت شغلی کارکنان، بهبود تصمیم‌گیری، بهبود کیفیت خدمات و بهره‌وری سازمان شود (کوئلهووا^۸ همکاران، ۲۰۱۱؛ هولشگر^۹ همکاران، ۲۰۰۹). بنابراین ضرورت شناسایی عوامل مؤثر بر خلاقیت جهت رسیدن به وضعیت مطلوب در بین کارکنان به ویژه معلمان احساس می‌شود.

1- creativity

2- Da Costa

3 - Runco

4- Santrock

5 taylor

6- Guilford

7. Patston

8. Ibrayeva, Helmer & CohenMiller

9. Li & Li

1. Watson 0

1 - Coelho 1

از متغیرهایی که در سال‌های اخیر توسط یونسکو مطرح شده است سواد و انواع آن است. یونسکو در سی و چهارمین جلسه کنفرانس عمومی خود در سال ۲۰۰۷، مدیران کل خود را به حمایت بیشتر از سواد اطلاعاتی با هدف ارائه فرصت به کاربران برای قضاوت آگاهانه در خصوص رسانه و منابع اطلاعاتی و گسترش مشارکت مدنی در رسانه‌ها دعوت کرد (صالح راد، افضل خانی و علیپور، ۱۳۹۸). سواد اطلاعاتی بر اهمیت دسترسی، ارزیابی و استفاده از اطلاعات تأکید دارد و دامنه آن به همه نوع اطلاعات و محتوایی گسترش یافته است (موئلر و همکاران، ۲۰۱۱). به طور خاص، سواد اطلاعاتی شامل «توانایی تشخیص نیاز به اطلاعات و دانستن چگونگی دسترسی، ارزیابی و ترکیب و برقراری ارتباط» (موئلر، جوزف، لائو و کاربو، ۲۰۱۱). چنین به نظر می‌رسد که هیچ دانش جدید و طرح و ایده خلاقانه‌ای ایجاد نمی‌شود، مگر بر پایه طرح‌ها و دانسته‌های قبلی مربوط به آن دانش. پس گام اول در ایجاد ایده خلاق، احاطه نظری به علوم و نظریه‌های مرتبط با حیطه کار و نقاط ضعف و قوت این نظریه‌ها و طرح‌هاست. به نظر می‌رسد در عصر حاضر که به «عصر اطلاعات» معروف است و در جامعه‌ای که جامعه اطلاعاتی نام نهاده شده، مهارت دستیابی مؤثر به اطلاعات مورد نیاز، با صرف حداقل زمان و هزینه، مهارت ارزشمند و اساسی برای همه افرادی است که به دنبال خلاقیت هستند؛ مهارتی که امروزه آن را سواد اطلاعاتی می‌نامند. سواد اطلاعاتی توان دستیابی، ارزیابی و استفاده از انواع گوناگون منابع است (فرانکلین^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). سواد اطلاعاتی وسیله‌ای برای توانمندی فردی است. این توانمندی در مهارت فرد در تحلیل و اتخاذ تصمیمات محققانه و یا استقلال او در جستجوی حقیقت دیده می‌شود (بابایی پرشه و مصدقی نیک، ۱۴۰۱). سواد اطلاعاتی مجموعه مهارت‌های لازم برای جستجو، ارزیابی و استفاده مؤثر از منابع اطلاعاتی مختلف است (لی^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). افراد برخوردار از این مهارت‌ها می‌توانند نیاز اطلاعاتی خود را به درستی تشخیص دهند، منابع لازم برای رفع این نیاز را شناسایی کنند و با تدوین راهبردهای مناسب در این منابع به جستجو، شناسایی و گزینش اطلاعات پردازد یعنی آنان قادرند نتایج این جستجو را نقدانه ارزیابی کنند و مناسبترین گزینه‌ها را انتخاب نموده و ارزش اطلاعاتی منابع را برای رفع نیاز اطلاعاتی خود تشخیص دهند. حتماً آنان می‌توانند اطاعات بدست آمده را با دانش قبلی خود به نحوی پیوند دهند که این پیوند به تولید دانش جدید منجر می‌شود (بابایی پرشه و مصدقی نیک، ۱۴۰۱). انجمن کتابخانه‌های دانشکده‌ای و پژوهشی آمریکا^۶ (۲۰۰۳) سواد اطلاعاتی را مجموعه‌ای از توانمندی‌هایی تعریف می‌کند که افراد را قادر می‌سازد دریابند چه موقع به اطلاعات نیاز دارند و نیز توانایی مکان‌یابی، ارزیابی و به کارگیری مؤثر اطلاعات مورد نیاز را فراهم می‌سازد. به طور کلی، سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی، ترکیبی از دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها، مهارت‌ها و تجربیات مورد نیاز برای دستیابی، تحلیل، ارزیابی، استفاده، تولید و برقراری ارتباط با اطلاعات و دانش به صورت خلاقانه، قانونی و اخلاقی با تأکید بر حقوق انسان‌ها است. این دو نوع سواد به زعم بسیاری، از عناصر اساسی و ملزومات ضروری زندگی در عصر حاضر است (ایوانویچ^۷، ۲۰۱۴). افراد با سواد اطلاعاتی می‌توانند منابع و مجراهای اطلاعاتی را در زندگی خصوصی، شغلی و عمومی خود به کار برند. آنها میدانند چه موقع و چه اطلاعاتی نیاز دارند، برای چه، کجا و چگونه می‌توانند به آن دست پیدا کنند. آنها درک می‌کنند چه کسی و چرا اطلاعات را تولید کرده و نیز نقش، مسئولیت و عملکرد فراهم‌کنندگان اطلاعات را درک می‌کنند (زردشتیان، عباسی و خانمرادی، ۱۳۹۶). به بیان دیگر فرد با سواد اطلاعاتی آمادگی بیشتری برای بروز خلاقیت دارد نسبت به کسی که سواد اطلاعاتی ندارد. به این ترتیب سواد اطلاعاتی نقش مؤثری در بروز ایده‌های خلاقانه و مبتکرانه می‌تواند داشته باشد. بر این اساس می‌توان گفت موفقیت سازمان‌های امروزی در گرو داشتن کارکنان، دارای قابلیت‌های سواد اطلاعاتی (با توانایی شناخت، جایابی، ارزیابی و استفاده مؤثر از اطلاعات مورد نیاز)، خلاق و کارآمد می‌باشند، تا در برخورد با رشد سریع فناوری اطلاعات بتوانند از عهده وظایف سازمانی خود برآیند. برای خلاق شدن در سازمان نیاز به سواد

1- Hülshager

2. Information Literacy

3. Moeller, Joseph, Lau & Carbo

4. Franklin

5. Lee

6. Association of American College and Research Libraries

7. Ivanovic

اطلاعاتی است (باقری و باویران، ۱۴۰۰). یافته‌های برخی از پژوهش‌ها، رابطه میان سواد اطلاعاتی با خلاقیت را تأیید می‌کنند (رادمنش، جمشیدیان و رجایی پور، ۱۳۹۳؛ نعمتی، گراوند، موسوی امیری و هاشم پور، ۱۳۹۴؛ ططری و مختاری دینانی، ۱۳۹۶؛ سینگ، ۲۰۱۲). در جامعه اطلاعاتی امروزی، آموزش یکپارچه سواد اطلاعاتی ارتباط تعیین کننده ای باموفقیت دارد (انجمن کتابداران ایالات متحده، ۲۰۰۲). بلانچت، پویس و وب^۳ (۲۰۲۲) دلایلی را برای پاسخ به این سوال که چرا سواد اطلاعاتی ابزاری شگرف برای فراگیران و معلمان است، ذکر می‌کند این عامل فراگیران را قادر می‌سازد که شرکت کنند های فعال در کلاس درس باشند، فرصت هایی را برای سبک های یادگیری متفاوت ارائه می‌کنند، استقلال فراگیران را افزایش می‌دهند، افزایش سرعت انتقال یادگیری و بازدهی را فراهم می‌کنند، افزایش دقت یادگیری را بوجود می‌آورند.

با توجه به مباحث پیشین می‌توان گفت پژوهشگران و برنامه ریزان آموزشی همواره به متغیر خلاقیت و راه های گسترش آن در سازمان های آموزشی توجه کرده اند و اهمیت و ضرورت خلاقیت و فرایند رو به رشد آن در عصر حاضر، توجه پژوهشگران را به تحلیل و بررسی عوامل مؤثر بر آن جلب کرده است و این پژوهش در راستای پاسخگویی به این نیاز انجام گرفته است. از این رو، هدف کلی پژوهش حاضر تعیین رابطه بین سواد اطلاعاتی و خلاقیت معلمان بوده و هدف مزبور به تبع مهم ترین پرسش را پیش روی مطالعه حاضر قرار می‌دهد و آن هم این که، آیا بین سواد اطلاعاتی و خلاقیت معلمان مدارس ابتدائی پسرانه شهرستان سراب رابطه وجود دارد؟

مواد و ابزار

طرح پژوهش حاضر با توجه به ماهیت موضوع و اهداف مورد نظر از نوع تحقیق توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری تحقیق را کلیه معلمان مرد مقطع ابتدائی شهرستان سراب به تعداد جمعاً ۶۲۰ نفر که از بین آنان ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد.

برای گردآوری اطلاعات از ابزارهای ذیل استفاده شد:

مقیاس خلاقیت: از پرسشنامه خلاقیت رندسیپ استفاده شد. این پرسشنامه توسط «رندسیپ» ابداع و در سال ۱۹۷۹ در مجله کارکنان به چاپ رسیده است (ایوانسیوچ و ماتسون، ۱۹۷۹). ایوانسیوچ و ماتسون در کتاب مدیریت و رفتار سازمانی در فصلی بنام «تصمیم گیری» پرسشنامه خلاقیت رندسیپ را به عنوان ابزاری کامل برای سنجش خلاقیت کارکنان در سازمانهای آموزشی گزارش کرده اند. این پرسشنامه شامل ۳۰ سوال می‌باشد. بعضی از سوالات به لحاظ دروغ سنجی پرسشنامه معکوس در نظر گرفته شده است بطوریکه سوالات ۱، ۲، ۳، ۵، ۱۱، ۱۴، ۱۰، ۹، ۲۶، ۲۰، ۱۷، ۱۵، ۲۷، ۲۸ معکوس و دیگر سوالات این پرسشنامه مثبت ارزیابی می‌شوند. دامنه نمرات از ۳۰ تا ۱۵۰ می‌باشد. این پرسشنامه نیز با استفاده مقیاس ۵ درجه ای (کاملاً موافقم = ۵ تا کاملاً مخالفم = ۱) لیکرت به کار گرفته شد. در پژوهش قره خانی و همکاران (۱۳۹۳) پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۳ برآورد شده است.

پرسشنامه سواد اطلاعاتی سیامک و داورپناه (۱۳۸۸) مبتنی بر انجمن کتابخانه های دانشکده های و پژوهشی آمریکا *ACRL* (۲۰۰۰): این پرسشنامه توسط سیامک و داورپناه (۱۳۸۵) بر اساس استاندارد مندرج در استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی (۲۰۰۰) ساخته شده است. پرسش ها بر مبنای سنجه های برآیندی مندرج در ذیل هر یکاز شاخصهای عملکردی، تدوین شده اند. این سند حاوی ۸۷ سنجه برآیندی در قالب ۲۲ شاخص عملکردی است که این شاخص ها نیز به نوبه خود در ذیل ۵ استاندارد مرتب شده اند. هر یکاز استانداردها به سنجشیک قابلیت عام، و هر یکاز شاخص ها به سنجش

1. Singh

2. American Library Association

3. Blanchett, Powis, and Webb

4. Ivancevich & Matteson

حوزه محدودتری از آن قابلیت عام می پردازد. در دهمین کنفرانس ملی ACRL در دنور، کلورادو، گرچ لیندور مطالعات موردی منتخب در زمینه استفاده از استاندارد ACRL ارائه شد. از سیزده مطالعه گزارش شده، یک عنوان، پایان نامه ای بود که فقط به استاندارد دوم ACRL توجه قرار داده بود؛ و یک عنوان نیز گروه سنجش سواد اطلاعاتی ایالت واشینگتن را تشریح می کرد. بقیه، به برنامه های سواد اطلاعاتی مربوط بودند. محققان در طرح تحقیقاتی سنجش استاندارد شده مهارت های سواد اطلاعاتی در دانشگاه ایالتی کنت، مجموعه استانداردهای سواد اطلاعاتی خود را به صورت ترکیبی از استانداردهای مشابه ACRL و انجمن کتابداران مدارس آمریکا توسعه دادند. این پژوهش تلاشی برای توسعه ابزاری استاندارد و با مدیریت آسان است که می تواند برای آزمون مهارتهای سواد اطلاعاتی استفاده شود و داده هایی در سطح ملی فراهم کند (فرگوسون^۳ و همکاران، ۲۰۰۶). سیامک و داورپناه (۱۳۸۸) پرسشنامه خود را بر اساس داده های پژوهش ها فوق طراحی کرده اند. این پرسشنامه دارای ۵۵ سوال بوده و ۵ شاخص یا استاندارد توانایی تعیین وسعت و ماهیت اطلاعات (گویه های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۲۷ و ۳۴)، توانایی دسترسی موثر به اطلاعات (گویه های ۶، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵ و ۳۶)، توانایی ارزیابی نقادانه اطلاعات (گویه های ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳ و ۳۵)، توانایی کاربرد هدفمند اطلاعات (گویه های ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴ و ۴۵) و توانایی درک موارد حقوقی و اقتصادی کاربرد اطلاعات (گویه های ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵) به صورت بسته تنظیم شده است؛ به هر پاسخ درست مربوط به سوال های یک یا چندگزینه ای نمره (۱) داده می شود. بدین ترتیب اگر پاسخگو به سوالی با یک گزینه صحیح درست پاسخ دهد، نمره (۱) و اگر به سوالی با چند گزینه صحیح مثلاً سوالی که سه گزینه داشت، پاسخ صحیح دهد، نمره (۳) می گیرد. بنابراین با توجه به تعداد سوال های پرسشنامه و گزینه صحیح مربوط، نمره کل برای پاسخگو با سواد اطلاعاتی ۸۷ و نقطه ۵٪ آن نیز ۴۳/۵ به دست آمده است. کریچفیلد^۴ (۲۰۰۵) در پایان نامه دکترای خویش، ابزار سنجش سواد اطلاعاتی جامعی را بر مبنای «استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی» تدوین کرد. برای مشخص کردن روایی محتوا، نسخه اولیه ابزار توسط سه متخصص سواد اطلاعاتی ارزیابی شد. سپس این ابزار بین ۷۸ دانشجوی جدید دانشکده وارنر جنوبی توزیع گردید. بر مبنای پاسخ های ارائه شده، پایایی نسخه اول این ابزار به وسیله آزمون آلفای کرونباخ محاسبه شد. پایایی ابزار در شاخص های مختلف استاندارد ACRL در دامنه آلفای ۰/۷۵ تا ۰/۸۹ به دست آمد. به منظور گردآوری داده های تکمیلی، مصاحبه هایی با ۱۴ دانشجوی تازه وارد داوطلب انجام گرفت. نتیجه مصاحبه ها نیز پایایی ابزار را تأیید کرد. نسخه دوم ابزار، برای گروه دومی شامل ۸۱ دانشجوی دانشکده وارنر جنوبی ارسال شد. نتیجه مطالعه نشان داد در تمام ۵ استاندارد، سواد اطلاعاتی ACRL پایایی و روایی لازم را داشت. در پژوهش سیامک و خداپناه (۱۳۸۸) هم در تعیین پایایی این ابزار از آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۳ به دست آمد که نشان می دهد پرسشنامه طراحی شده پایایی بالایی دارد. داده ها از طریق تحلیل همبستگی پیرسون در نرم افزار SPSS26 تحلیل شد.

یافته ها

در جدول ۱ ضرایب همبستگی سواد اطلاعاتی و خلاقیت گزارش شده است:

جدول ۱. ماتریس همبستگی سواد اطلاعاتی و خلاقیت

متغیر ۱	متغیر ۲	ضریب همبستگی
سواد اطلاعاتی	خلاقیت	۰/۶۰۸**

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است

۱. Denver, Colorado, Gratch-Lindauer

۲. Kent State University

۳. Ferguson

۴. Critchfield

نتایج جدول ۱، نشان می دهد که بین سواد اطلاعاتی و خلاقیت ($r=0/608$ ؛ $p<0/01$) رابطه مثبت و معنی دار برقرار وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد از بین سواد اطلاعاتی و خلاقیت رابطه مثبت وجود دارد. این یافته ها بیانگر آن است معلمانی که از سطوح بالایی از سواد اطلاعاتی و برخوردارند دارای خلاقیت بالایی هستند. در نتیجه سواد اطلاعاتی از ملزومات مهم برای خلاقیت معلمان می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت هیچ دانش جدید و طرح و ایده خلاقانه ای ایجاد نمی شود، مگر بر پایه طرح ها و دانسته های قبلی مربوط به آن دانش. پس گام اول در ایجاد ایده خلاق، احاطه نظری به علوم و نظریه های مرتبط با حیطه کار و نقاط ضعف و قوت این نظریه ها و طرح هاست. به نظر می رسد در عصر حاضر که به "عصر اطلاعات" معروف است و در جامعه ای که جامعه اطلاعاتی نام نهاده شده، مهارت دستیابی مؤثر به اطلاعات مورد نیاز، با صرف حداقل زمان و هزینه، مهارت ارزشمند و اساسی برای همه افرادی است که به دنبال خلاقیت هستند؛ مهارتی که امروزه آن را سواد اطلاعاتی می نامند. سواد اطلاعاتی توان دستیابی، ارزیابی و استفاده از انواع گوناگون منابع است (فرانکلین و همکاران، ۲۰۱۹). سواد اطلاعاتی وسیله ای برای توانمندی فردی است. این توانمندی در مهارت فرد در تحلیل و اتخاذ تصمیمات محققانه و یا استقلال او در جستجوی حقیقت دیده میشود (بابایی پرشه و مصدقی نیک، ۱۴۰۱). سواد اطلاعاتی مجموعه مهارتهای لازم برای جستجو، بازیابی و استفاده مؤثر از منابع اطلاعاتی مختلف است (لی و همکاران، ۲۰۲۰). افراد برخوردار از این مهارتها میتوانند نیاز اطلاعاتی خود را به درستی تشخیص دهند، منابع لازم برای رفع این نیاز را شناسایی کنند و با تدوین راهبردهای مناسب در این منابع به جستجو، شناسایی و گزینش اطلاعات بپردازد یعنی آنان قادرند نتایج این جستجو را نقادانه ارزیابی کنند و مناسبترین گزینه ها را انتخاب نموده و ارزش اطلاعاتی منابع را برای رفع نیاز اطلاعاتی خود تشخیص دهند. حتماً آنان میتوانند اطلاعات بدست آمده را با دانش قبلی خود به نحوی پیوند دهند که این پیوند به تولید دانش جدید منجر میشود (بابایی پرشه و مصدقی نیک، ۱۴۰۱). به طور کلی، از تلویحات مهم این پژوهش می توان به برجسته ساختن نقش سواد اطلاعاتی در خلاقیت اشاره کرد. بنابراین، می توان این گونه نتیجه گیری کرد که معلمان با تقویت سواد اطلاعاتی خود مطمئن باشند که خلاقیتشان بهبود می یابد. بدین ترتیب، برای افزایش خلاقیت معلمان، باید شرایط لازم را برای تقویت سواد اطلاعاتی فراهم نمود. از جمله محدودیت های پژوهش حاضر، بکارگیری پرسشنامه خودگزارشی است و ممکن است در پاسخ ها سوگیری وجود داشته باشد که می توانست در نتایج تحقیق مؤثر باشد و جامعه آماری فقط معلمان مرد دوره ابتدائی شهرستان سراب بود و از جامعیت پایینی برخوردار بوده که باید تعمیم نتایج با احتیاط صورت گیرد در این رابطه استفاده از مصاحبه کیفی به جای پرسشنامه و انجام پژوهش در سایر گروه ها جهت بالا بردن قدرت تعمیم پذیری نتایج می تواند مفید و موثر واقع گردد.

منابع

- آقا کیشی زاده، وحید؛ عاصمی، عاصفه؛ شعبانی، احمد؛ عاصمی، عادل. (۱۳۹۸). خلاقیت سازمانی و مهارت‌های اطلاعاتی و ارتباطی کتابداران. مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۳۰(۳)، ۸۰-۷۲.
- الوانی، سید مهدی. (۱۳۹۸). مدیریت عمومی، تهران: نشر نی، چاپ پنجاه و ششم.
- انجمن کتابخانه‌های دانشکده ای و پژوهشی. (۲۰۰۳). رهنمودهایی برای برنامه‌های آموزشی در کتابخانه‌های دانشکده ای، ترجمه علی حسین قاسمی و فرشید دانش، انجمن کتابخانه‌های آمریکا.
- بابایی پرشه، افسانه؛ مصدقی نیک، فاطمه. (۱۴۰۱). رابطه سواد اطلاعاتی و مهارت‌های ارتباطی معلمان با خودکارآمدی تحصیلی با نقش تعدیلگر باورهای هوشی دانش آموزان. فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش، ۴(۲)، ۲۰-۱.
- بابایی پرشه، افسانه؛ مصدقی نیک، فاطمه. (۱۴۰۱). رابطه سواد اطلاعاتی و مهارت‌های ارتباطی معلمان با خودکارآمدی تحصیلی با نقش تعدیلگر باورهای هوشی دانش آموزان. فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش، ۴(۲)، ۲۰-۱.
- حیدرقلیزاده، حسین و عبدالتاج الدینی، پرویز. (۱۴۰۱). نقش هوش موفق و انعطاف‌پذیری شناختی در پیش بینی خودکارآمدی شغلی و خلاقیت معلمان مدارس ابتدایی منطقه مهربان، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سراب.
- خلیلی، لیلی و آذرننگ، عیسی و قاسم زاده علیشاهی، ابوالفضل. (۱۴۰۱). بررسی نقش پیش بینی کننده سواد اطلاعاتی در ارتقاء خلاقیت و وابستگی حرفه ای کتابداران، فصلنامه مطالعات دانش پژوهی، ۱(۲)، ۳۷-۶۳.
- دروی پور، روزیتا؛ عصاره، علیرضا؛ نصری، صادق؛ آرمند، محمد. (۱۴۰۱). رابطه سواد رایانه ای و سواد تحلیلی با خلاقیت در دانش آموزان: نقش تعدیل کننده جنسیت. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱۲(۱)، ۱۷۶-۱۴۷.
- رابینز، استیفن پی. (۲۰۰۰). رفتار سازمانی (مفاهیم، نظریه‌ها، کاربردها)، ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی (۱۳۹۰)، تهران: انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی، چاپ هفدهم.
- رادمنش، ندا، جمشیدیان؛ عبدالرسول؛ رجایی پور، سعید. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و میزان خلاقیت دبیران آموزش و پرورش دبیران دبیرستان‌های دولتی و غیرانتفاعی شهرستان خمینی شهر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱. دانش شناسی، ۹(۳۲)، ۱۸-۷.
- رادمنش، ندا، جمشیدیان؛ عبدالرسول؛ رجایی پور، سعید. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و میزان خلاقیت دبیران آموزش و پرورش دبیران دبیرستان‌های دولتی و غیرانتفاعی شهرستان خمینی شهر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱. دانش شناسی، ۹(۳۲)، ۱۸-۷.
- رجب زاده، آرمین؛ اسمعیل پور، احسان. (۱۳۹۵). بررسی ارتباط بین سواد اطلاعاتی کارکنان و خلاقیت سازمانی (مطالعه موردی: شرکت سیمکات آذربایجان). فصلنامه مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی، ۳(۳)، ۳۳-۴۷.
- رضائیان، علی. (۱۳۷۴). مدیریت رفتار سازمانی، انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران. چاپ سوم.
- رضائیان، علی. (۱۴۰۰). مبانی سازمان و مدیریت، تهران: سمت، چاپ بیست و دوم.
- سیف، علی اکبر. (۱۴۰۰). روانشناسی پرورشی نوین (روانشناسی یادگیری و آموزش)، تهران: نشر دوران، چاپ بیستم.
- صالح راد، ریحانه؛ افضل خانی، مریم؛ علیپور، وحیده. (۱۳۹۸). اثربخشی برنامه آموزشی مبتنی بر سواد رسانه ای بر میزان خلاقیت دانش آموزان. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۹(۳۵)، ۱۷۱-۱۴۳.
- صدیقی، هادی. (۱۳۹۸). بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با خلاقیت سازمانی و عملکرد شغلی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی گرایش مدیریت اطلاعات، دانشگاه رازی
- طبری، سعیده؛ مختاری دینانی، مریم. (۱۳۹۷). مدل سازی ارتباط بین سواد اطلاعاتی با خلاقیت و قابلیت کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی دانشگاه‌های تهران. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۶(۲۲)، ۵۳-۶۳.

فرجی شریانی، صمد و عبدالتاج الدینی، پرویز. (۱۳۹۹). پیش بینی خلاقیت و کارآفرینی معلمان بر اساس مهارت های کوانتومی و سبک های رهبری مدیران آموزش و پرورش منطقه مهربان، *پایان نامه کارشناسی ارشد*، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سراب.

محمدی، زینب؛ بیگدلی، زاهد؛ شهنی بیلاق، منیجه. (۱۳۹۸). طراحی و آزمون مدل رابطه علی سواد اطلاعاتی و تفکر انتقادی با میانجی گری خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز. پژوهشنامه کتابداری و اطلاع رسانی. نعمتی، محمدعلی؛ گراوند، ایوب؛ موسوی امیری، طیبه؛ هاشم پور، فرحناز. (۱۳۹۴). رابطه سواد اطلاعاتی با خلاقیت در دانشجویان دانشگاه پیام نور لرستان. *فصلنامه بازیابی دانش و نظام های معنایی*، ۲(۴)، ۱۴۹-۱۲۹.

- Blanchett, H., Powis, C. and Webb, J. (2022). *A Guide to Teaching Information Literacy: 101 Practical Tips*, Facet, London .
- Bronstein, J., & Tzivian, L. (2017). Perceived self- efficacy of library and information science professionals regarding their information retrieval skills. *Library & Information Science Research*, 35, 151- 158. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2012.11.005>
- Burton G.E, *Exercises in Management*, (Boston: Houghton- Mifflin, 1990), PP. 199-202.
- Coelho, F., Augusto, M., and Lages, L. F. (2011). Contextual Factors and the Creativity of Frontline Employees: The Mediating Effects of Role Stress and Intrinsic Motivation, *Journal of Retailing*, 87 (1): 31-45.
- Harige, O., & Dickson, D. (2008). *Skilled interpersonnication : Reaserch, theory and practice*. London: Routledge.
- Hülshager, R. Anderson, N. and Salgado, J.F. (2009). Teamlevel predictors of innovation at work: A comprehensive meta-analysis spanning three decades of research. *Journal of Applied Psychology*, 94(5): 1128-1145.
- Ibrayeva, L., Helmer, J & CohenMiller, J. (2022). “Thinking outside the Yurt”: Kazakhstani upper secondary school teachers’ beliefs about the nature of creativity and creative students, *Thinking Skills and Creativity*, 46, <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101176>
- Ivanovic, M. (2014). Development of Media Literacy an Important Aspect of Modern Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 149, 438 442.
- Kong Siu Cheung. (2021) . Curriculum Framework for Implementing information Technology in School Education to foster Information Literacy, *Computers & Education*, 51: 129-141.
- Lee, T., Lee, B. K., & Lee-Geiller, S. (2020). The effects of information literacy on trust in government websites: Evidence from an online experiment. *International Journal of Information Management*, 52, 102098.
- Li, Z., & Li, L. (2019). An examination of kindergarten teachers’ beliefs about creative pedagogy and their perceived implementation in teaching practices. *Thinking Skills and Creativity*, 32, 17-29. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2019.03.001>
- Messer, D. E., Kelly, P., & Poirier, J. M. (2020). Engineering information literacy and communication. In the 12th International Conference on Learning. Facultad de Ciencias de la Educacion, University of Grenada.
- Moeller, S., Joseph,A., Lau, J.,& Carbo, T. (2011). *Towardsmedia and information literacy indicators*. Paris, France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Patston, T. J., Cropley, D. H., Marrone, R. L., & Kaufman, J. C. (2018). Teacher implicit beliefs of creativity: Is there an arts bias? *Teaching and Teacher Education*, 75, 366-374.
- Poczwardowski A. Barott J. Henschen K. (2017). The athlete and coach: Their relationship and its meaning. Results of an interpretative study. *International Journal of Sport Psychology*. 8(33), 63-75.
- Watson, J. (2018). Deferred creativity: Exploring the impact of an undergraduate learning experience on professional practice. *Teaching and Teacher Education*, 71, 206-213. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.12.018>